հետև այնտեղ ուղարկված Յունիսի 1200 զինուորները բաւական չեն։ Բացի հիւպատոսից շատ եւրոպացիներ են վիրաւորված։ Ֆրանսիական պատերազմական նաւի ներկայութիւնը խանգարեց անկարգութիւնների շարունակվելուն։

Սպանիական կառավարութիւնը Ֆրանսիայից վարձատրութիւն պահանջեց Ալժիրիայի մէջ բնակվող վնասված սպանիացիների համար և Ֆրանսիան խոստացաւ նրանց վարձատրել։ Սպանիական դեսպանը Փարիզի մէջ դեռ առաջ այդպիսի պահանջ էր արել և բաւականացուցիչ պատասխան էր ստացել։ Բայց այդ բանով սպանիական կառավարութիւնը չը բաւականացաւ և մի շրջաբերականով վարձատրութիւն պահանջեց Ալժիրիայի մէջ բնակվող սպանիացիների համար, որոնց ֆրանսիական կառավարութիւնը անկարող եղաւ պաշտպանել։

Ֆրանսիական լրագիրները պահանջում են, որ կառավարութիւնը խստութեամբ վարվի Բ. Դրան հետ, եթէ նա դարձեալ նոր զօրքեր ուղարկի Տրիպոլի։ Կարծում են, որ ֆրանսիական գրահակիր նաւերը կը ռմբակոծեն Սֆակս, եթէ ապստամբները չեն հնազանդվի։ Եւրոպացիները փախչում են ֆրանսիական նաւերով։

Գամբետտա կամենում է, որ Ալբեր Գրեվիի տեղ գեներալ Գալիֆէ նշանակվի Ալժիրիայի նահանգապետ։ Գամբետտա դրա մասին արդէն խորհրդակցել Գալիֆէի հետ, որ խկոյն գնաց պատերազմական մինիստրի մօտ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու համար։

Յունիսի 30-ին Բուրժի մէջ կատարվեցաւ Դիւֆօրի թաղումը։ Թաղմանը ներկայ էին Փարիզի և Բորդոի փաստաբանների պատգամաւորները, ակադեմիայի անդամները, մի քանի մինիստրներ և բարձրաստիճան անձինք։ Հանրապետութեան նախագահը ուղարկեց իր ադիւտանտին։ Հանգուցեալի ցանկութեան համեմատ դամբանական ճառեր չարտասանվեցան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքից հաղորդում են։ Այստեղ նորերում մինիստրական փոփոխութիւններ կատարվեցան։ Արդարութեան մինիստրի պաշտօնը յանձնված է Բրկակիին, ֆինանսներինը Աթանասիադիսին և լուսաւորութեանը Բօմային։ Մինիստրների ընտրութիւնը երբէք այդքան աջող չէ եղել։ Նոր մինիստրները մեծ հեղինակութիւն ունեն ժողովրդի մէջ և նրանց պաշտօնի հրաւիրվելը ամբողջ Յունաստանի մէջ համակրութեամբ ընդունվեցաւ։

Բրկակի Յունաստանի ամենալաւ իրաւաբաններից մէկն է համարվում։ Նրան մինիստր նշանակելը մանաւանդ շատ լաւ է, որովհետև շուտով յունական օրէնքները պէտք է գործադրվեն Յունաստանի հետ նորերում միացրած երկիրների մէջ։

Շուտով յունական զօրքերը պէտք է գրաւեն գիջած երկիրները և այդ պատճառով մինիստրութիւնը չափազանց զբաղված է այն հարցերով, որոնք վերաբերում են այդ նահանգների կազմակերպութեանը։ Նոր նահանգները հինգ մասի կը բաժանվեն և իւրաքանչիւր մասը պատմական անուն կը ստանայ։ Յոյս կայ, որ գիջած նահանգների մահմեդական ազգաբնակութիւնը չի ընդդիմադրի յունական զօրքերին։ Թեսալիայից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ այնտեղի անուանի մահմեդականները մի ժողով կայացրին, որ վճռեց, թէ նրանց համար ձեռնտու է յունական հպատակ լինել և օգտվել բոլոր իրաւունքներից, որ նրանց տալիս է յունական սահմանադրութիւնը։ Ժողովին ներկայ եղողները համոզում են մահմեդական բնակիչներին չը ծախել իրանց կայքը չնչին գնով և չը գաղթել։ Թիւրքերի այդպիսի վճիռը զարմանալի չէ, քանի որ Յունաստանի հպատակ նրանց կրօնակիցները քրիստոնեաների հետ հաւասար իրաւունքներ ունեն։ Թեսալիայի հարուստ թիւրքերից շատերը իրանց կրթութիւնը ստացել են հելլենական ուսումնարանների մէջ և պատ խօսում են յունարէն ժամանակակից լեզուով։ Հաւանական է, որ միացած նահանգների կրթված թիւրքերից շատերը կարող են պարլամենտի անդամ ընտրվել։

ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 յուլիսի։ Յուլիսի 1-ին ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակների խաղարկութեան ժամանակ տարան հետևեալները։

№№ սէրի	№№ տոմսակի	տարված գումար.
17,892	42	200,000
1,310	42	75,000
4,604	10	40,000
5,687	48	25,000
1,253	35	
9,387	32	10,000
12,659	1	
5,413	9	
12,073	28	
2,292	23	8,000
18,096	18	
12,646	48	
16,232	11	
12,890	13	
6,524	24	
14,660	7	
7,404	27	5,000
6,169	48	
16,509	42	
3,459	34	
6,698	16	
17,043	33	
11,402	15	
18,229	2	
16,043	30	
16,035	5	
14,731	44	
11,072	21	
8,601	20	
6,518	22	1,000
17,074	48	
326	28	
4,734	3	
3,917	1	
17,340	2	
17,795	48	
18,890	8	
455	23	
8.898	17	
10,404	34	

ՍԻՍՏՕՎՕ, 1 յուլիսի։ Մեծ ազգային ժողովը միաձայն և ոգևորված կերպով ընդունեց իշխանի կողմից առաջարկած պայմանները։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յուլիսի։ Պաշտօնական։ Կովկասեան զինուորական շրջանի շտաբի գլխաւորի օգնական գեներալ-մայոր Լազարեւ նշանակված է զինուորական նահանգապետ Ամուրեան նահանգում և հրամանատար տեղական կազակների զօրքերի։

ՍԻՍՏՕՎՕ, 2 յուլիսի։ Իշխանը հրատարակեց մի պրօկլամացիա որի մէջ շնորհակալութիւն է անում ազգային ժողովին հաւատարմութեան զգացմունքների համար և յայտնում է որ չը նայելով ընդարձակ լիազօրութեան, նա իւրաքանչիւր տարի կը գումարի ազգային ներկայացուցիչներին թէ բիւջեթը և թէ ընդհանուր շահերին վերաբերեալ հարցերը քննելու համար։ Իր կողմից իշխանը հրաւիրում է բոլոր ազգասէրներին նպաստել մեծ գործին, որ Աստուծոյ օրհնութեամբ և բուլղարական ազգի օգնութեամբ պէտք է իրագործվի։ Իշխանը ընդունեց դիպլօմատիական ներկայացուցիչներին և Բ. Դրան ներկայացուցչին Նիհադ-փաշային։ Նոր մինիստրութիւնը բաղկացած է հետևեալ անձերից։ Ստանկօվ, մինիստր արտաքին գործերի, ռուս գեներալ Կրիլօվ պատերազմական մինիստր, գնդապետ Ռէմլինգէն ներքին գործերի մինիստր, Ժէլեզկօվիչ ֆինանսների մինիստր, Եգեմարօվ արդարադատութեան մինիստր։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յուլիսի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 25 կ., երկրորդ 94 ր., երրորդ 94 ր. 50 կ., չորրորդ 94 ր. 37 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 221 ր. 25 կ., երկրորդ 220 ր. 25 կ., արևելեան առաջին 92 ր. 37 կ., երկրորդ 92 ր. 12 կ., ոսկի 7 ր. 84 կ.։ Ռուսաց մի րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 25 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ, 214 մարկ 12 պֆ., Փարիզի վրա արժէ 264 ֆրանկ 25 սանտիմ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ծութեամբ Փոքր-Ասիայի անտեսական կենցաղավարութեան անխախտելի վիճակը բարւոքողն է, որով, իբրև վերջին նեցուկ, դեռ պահպանվում է երկրի ֆինանսային կիսակործան վիճակը. վերջապէս որ Տաճկա-Հայաստանում բնակած մանր ազգերի յարաբերութեան կեդրոնն է. վնասել այսպիսի ազգի, նշանակում է, վնասել բոլոր երկրին և հետևաբար վնասել իւրեան, կառավարութեան.

Հայերի, իբրև աշխարհաշէն հպատակների վրա, այս համառօտ նկատմունքը անելուց զկնի, պէտք է մի հայեացք էլ թիւրքերի վրա ձգել և հարցնել, թէ թիւրքերը իրանց հինգ դարեայ տիրապետութեան միջոցին ինչ են արել Փոքր-Ասիայի համար. Բոլոր այդ երկրի մէջ մանեկուղը, թող արած երկաթուղիները, ոչ մի հասարակ ճանապարհ անգամ չի գտնի, որ տէրութիւնը առևտրական զարգացման համար շինած լինէր, ոչ մի կամուրջ գետերից անցնելու համար. Եղածները հայոց թագաւորութեան ժամանակի մնացորդներն են, որոնցից քանդվածները նորոգվել չեն և տեղը աւերակ է մնացել. Եղած արհեստագիտութեան շարունակութիւնը գալիս է դարձեալ հին աշխարհից և կառավարութիւնը դրա յառաջադիմութեան համար ոչինչ չէ արել, այլ ընդհակառակն մեծ հարված է տվել, օգնելով եւրոպական ապրանքների տարածման. Երկրագործութեան համար ոչ մի ջրանցք, ոչ մի արհեստական լիճ չէ շինված, այլ եղածներն էլ քանդվել ոչնչացել են. Բայց այդ, տնտեսական անկանոն հարկեր, հօգային անհաստատ օրէնքներ, երկրագործութիւնը սեղմել և նահապետական շրջանիցն էլ այն կողմն են անցկացրել. (Ես Ալաշկերտում հայ գիւղացոց հարցնում էի, թէ ինչու (կարտոֆել) գետնախնձոր չէին ցանում, բայց այդ աշխատասէր մարդիկ իմ հարցումից առաջ փորձել էին իրանց արտադրանքի մի փոքր անկիւնում քանի պտղ իրանց ուտելու համար ցանել էին, կառավարութիւնը այդ կտոր անկիւնից մի ամբողջ արտի տասանորդ էր պահանջել. իսկ եթէ շատ ցանէին, ում պէտք է ծախէին այդ ամայութեան մէջ, ուր ոչ մօտակայ քաղաքներ կան և ոչ ճանապարհներ)։ Հայրենիք պաշտպանելու համար ոչ մի ամրութիւն, ոչ մի բերդ. եղածները կամուրջների պէս թիւրքերինը չեն, բացառութիւն է Կարսի և Կարնոյ ամրութիւնները, բայց դրանք էլ դարձեալ հայ ժողովրդեան միջոցներով են շինվել. Ամբողջ եօթ տարի յիշեալ ամրութեանց համար, Փոքր-Ասիայի հայերը, ինչպէս թագաւորական տուրք, օգնութիւն են տալի. Ինչ որ զինուորական ույժին է վերաբերում, որ միշտ ժողովրդական ծախսովն է կազմակերպվել, միշտ էլ երկրի թշնամուց դէմ վատ, յաղթված, քաջ են եղել միայն երկրի բնակիչները կեղեքելու, անզգականութիւններ, և գեհանագործութիւններ վերջացնելու համար, տէրութիւնը մտածել անգամ չէ վայրենի թափառական ցեղեր ընտանեցնելու, երկրագործութեան վարժեցնելու. Ինչ է արել ուրեմն թիւրք տէրութիւնը. Իբրև վկաներ նրա արարքների Փոքր-Ասիայում բազմաթիւ գիւղերի աւերակներ կան, որոնք մի ժամանակ լցուած են եղել այս օրվայ դատարկութիւնը.

Իսկ քաղաքակրթութեան, զարգացման միջոցների, ինչպէս, ուսումնարանների համալսարանների համար հարցնելն անգամ աւելորդ է, դրանք չը կան և չէին էլ կարող լինել, որովհետև թիւրքերը, այդ Մահմէդի երևակայած արքայութեան որդիք, ոչ մի բանի ընդունակ և պիտանի չեն. Այդ ժողովուրդը ոչ երկրագործութեամբ, ոչ վաճառականութեամբ և ոչ արհեստներով է պարապում. Նրանց կեանքի նպատակն է, որ հարեմում մի քանի գեղեցիկ կանայք ունենան, ընկղմած ազգի աղուափետուրով պատրաստված պատակոց մէջ, ներգիլէի գլխին ծխէլ Շիրազի ազնիւ թամբաքուն, կրակարանի վրա եփ գայ Մոկկայի սուրճը. Աղախինները միշտ պատրաստ մնան չքրքեն. Պահարանի մէջ գտնվելու լինի եւրոպական ոգելից ըմպելիքների և ազնիւ գինիների պաշար. խոհարանում եփվի [illegible] բրնձի փլաւ, զանազան քաղցրաւենիք և այլն. Ահա բոլոր նրա միակ գրաւող ցանկութիւնները. Այս ուղղութեամբ զարգացած հասարակութեան միջիցն են գալիս տէրութեան բոլոր պաշտօնակալները, որք կեղեքում, կողոպտում են ժողովրդին, աւեր են դարձնում երկիրներ իրանց հարեմը շինելու համար.

Թիւրքիան Փոքր Ասիայում դատաստանական նոր օրէնքներ է մտցրել, որոնք թարգմանված են ֆրանսերէնից. բացված են քրէական, քաղաքական և վաճառականական գործերի ատեաններ. դատարանի անդամները խառն մահմեդական և քրիստոնեայ, ընտրվում են քուէով, որոց նախագահները նշանակվում են Կ. Պօլսից. Նոր օրէնքները կարող էին շատ օգտակար լինել, եթէ դատաւորները և դատաստանական ատենի անդամները իրաւաբանական մասնագէտներ լինէին, բայց կայսրութեան մէջ այդպիսի անձինք բոլորովին չը կան, քանի որ այդպիսի մարդիկ պատրաստելու համար հիմնարկութիւններ չը կան. Այլ այդ պաշտօններին կոչվում են ապէտ և վատթար անձինք, որոնք պատուհաս են դառնում աշխարհին, յաւելացնելով և այն հանգամանքը, որ նրանք տարիներով ռոճիկ չեն ստանում. ուղղակի կը մնայ երևակայել դատավճիռների արդարութեան մասին.

Չնայ. աչնան թիւրքերը Փոքր Ասիայում բարեկարգութիւններ մտցնելու անունով, միաժամանակ րութիւններ հաստատեցին, որ ռուսաց զինուորութեան պէս մի բան է, բայց որովհետև ընտրութիւնը փոխութեան և արժանաւորութեան վրա չէր, կաշառակերութեան մի մեծ դուռ բացվեց թիւրք փաշաների և կայմագամների համար.

Արդարև բազմաթիւ գործեր վճռող տեսանք հայոց առաջնորդարանն է, ուր քաղաքական ժողովը առաջնորդ հոգևորականի նախագահութեամբ հաշտարար դատարանի պաշտօնն է վարում. Այդ դատարանի անաչառ արդարադատութիւնը այնքան հռչակված է, որ թիւրքերն անգամ, իրանց հայոց հետ ունեցած դատերը հայոց առաջնորդարանումն են տեսնում. Հնում հայոց առաջնորդարանի իրաւասութիւնը աւելի մեծ էր. Նա պատժական այժ ունէր, և գաւառապետները իրանց ստորադրեալներով ենթարկված էին նրա ազդեցութեան. Քրդերի ցեղապետները նոյնպէս բարոյապէս կապված էին հայոց առաջնորդարանից, բայց վերջի քսան տարիներում թիւրքերը ամեն հնարք գործ դրին քրդերի և հայերի մէջ թշնամութիւն դցելու, նրանք առանձնապէս հրահանգում էին Շէյխերին գրգռելով նրանց կրօնամոլութիւնը.

Մի համառօտ տեսութիւն ևս քրդերի վրա պէտք է անել, ցոյց տալու համար թէ ինչ յարաբերութեան մէջ են հայերի հետ և նրանց որքան վնասակար կամ օգտակար կարող են լինել.

(Կը շարունակվի)